

Tomas Çerme: YAKUBİ SÜRYANİLERİN MARDİN ERMENİLERİNE DÜŞMANCA YAK- LAŞIMI

Posted on 04/01/2018

Mardin Ermenilerine olan düşmanca yaklaşım, Yakubi Süryaniler ve Mardin Müslümanlarının aldığı ortak gizli karardır. Mardin Ermenilerinin zenginliği, şehrin Müslüman ve Yakubi Süryani toplumlarının iştahını kabartmıştır. Bu iki toplumun merkezi yönetim ile olan yakın ilişkileri, 1915 Ermeni kırımında da yerel yönetim ile beraber çalışma zeminini oluşturmuştur.

Hatta İttihat ve Terakki Cemiyetinde, aktif rol almış olan Yakubi Süryaniler, Soykırım sürecinde Mardin şehri ve kırsalında öldürülen ve sürülen Ermeni'lerin taşınır ve taşınmaz mal varlıklarını talan etmişlerdir. Bu durum işbirliğinin bir ödülü niteliğindedir.

19yy.'da Osmanlı topraklarında esir pazarı - teorik olarak - kapanmıştı. 1915-1917 yıllarında yeniden esir pazarları resmen açılır, tellallara iş düşmüştür, her gün satılacak yetim, kimsesiz Ermeni çocuklarını duyurmak için tellallar, Mardin sokaklarını gezerler. Şehrin meydanlarında Ermeni mahbube (kız) ve mahbub (erkek) çocukların satılacağını duyururlar. Halep şehri, Babı-ı Nera ve Mardin'de satılır.

Devlet Yakubi Süryanilere, bu esir pazarlarından, Ermeni yetim satın alma hakkını tanımıştır. Yakubi Süryaniler genelde erkek Ermeni yetimi almayı tercih etmişlerdir. Erkek çocuk 20 kuruş, kızlar ise 15 kuruşa satıldılar.

Aksiyon dergisine göre sayı 577;

“Diyarbakır kazası Mardin ve kırsalında 25 bin Ermeni yetim evlatlık almışlar.” Ermeni patrikhanesi itirazda bulunur. Bu rakamın çok daha fazla olduğunu beyan eder. Kısa zamanda bu yetimlerin geçmişleri hafızalardan silinir. Müslüman-Türk isimleri verilir ve Müslümanlaştırılır.

1915 Ermeni tehcir kabilelerinin konaklama ve geçiş güzergahı Mardin idi. Ve bölgedeki Süryani ailelerin pek çoğu kafileden Ermeni yetim erkek çocukları evlat edinmişlerdir.

Mardin şehrinden geçen yetim kabileler geçtikleri her yerde açlıklarını giderebilmek için yanlarında ne varsa bir tas bulgur ile değiştirmek zorundaydılar. Bir tas altın mücevher bir tas bulgurla eş değerd.

Mardin'in yoksul yerel halkı bu durumdan zenginleşerek çıkar. En ilginç olanı ise Ermeniler Hıristiyan oldukları için öldürülüp talan edilirken, yine Hıristiyan olan Yakubi Süryaniler Ermeni mallarının talan edilmesinde yerel halkla işbirliği yapıp, durumu lehlerine çevirerek varlıklarının ilk sermayelerini elde ederler.

Mardin Ermenileri tehcir kararı ile sürülmeden önce taşınmaz mal varlıkları gibi mücevher ve altınlarının da büyük bir bölümünü terk ettiler. Evlerinin gizli bölmeleri veya bahçelerine gömüp sakladılar.

Taşra kesimini oluşturan köylülük işleriyle uğraşan yoksul Süryanilere, Ermenilerden boşalan malikaneler verilince bu gizlenmiş çok sayıdaki altın ve mücevhere sahip oldular.

Birden bire oluşan bu mal varlıkları sonucu yoksulluktan ve köylülüğten ayrılp, kuyumculuğun ilk sermayelerini oluşturdular. Mardin'de Süryani kuyumcuları süreçte türemeye başlar.

Ancak bu talan hareketi esasında Müslüman asıllı yerel halktan da destek alınmıştır.

Süryaniler aynı zamanda, Ermenilerden talan edilerek kazanılmış zenginliklerini İstanbul'a taşıdılar.

Ermeni yetimlerine tekrar dönersek; Ermeni yetimler vaftizli olmalarına rağmen Yakubi Süryani kilisesinde yeniden vaftiz edilir. Süryani adı verilir. Büyüyen çocukları yine Süryani bir kız ile evlendirilip, toplumun asıl üyesi haline getirirlerdi.

Bu yetim çocuklar Süryani ailelere katıldıktan sonra Ermeni kökenlerine dair bilgiler hafızalarından sildirilir.

Bu yetim insanlar öldükleri zaman geçmişleri ve asılları hakkında Süryani papazlar kesinlikle bilgi vermez. Süryani mezarlığına gömülürlerdi.

Mardin'in ünlü Ermeni ailelerinin fertleri, kabileler halinde götürdükleri esnada, onları damlardan seyreden Yakubi Süryaniler, bir sevinç göstergesi olarak zılgıt çekerler.

Mardin Ermenilerine yönelik tehcir ve kıtaldan sonra, Ermenilerden boşalan evlere ve Ermenilerden kalan malikanelere yerel halk ve Yakubi Süryaniler yerleşir.

Öte yandan, Ermeniler tehcirden evvel kıymetli mallarını para, altın ve mücevher Yakubi Süryanilere emanet ettiler. Ölüm yolculuğuna çıkarılan Ermeniler, Mardin'e geri döneceklerini düşünüyorlardı. Ancak bir daha Mardin'e dönemediler. Bir kısmı açlık ve sefaletten öldüler. Bir kısmı öldürüldüler. Az bir kısmı ise Der-Zor çöllerine vardılar. Ermeni zenginliklerinin önemli bir bölümü Süryanilere kaldı. Bugünün Yakubi Süryanilerinin zenginliklerinin bir kısmı da Ermenilerin bıraktıkları emanetlerden kaynaklanır.

Ermeni malikanelere yerleşen Yakubi Süryanilerin ilk işlerinden biri, Mardin'deki Ermeni izlerini silmek olmuştur. Bu konudaki en büyük propagandayı Süryani din adamları yapmışlardır.

Yabancı istihbaratına göre 1915’de 16.000.000 paund ve 1.500.000 altın talan edilmiştir. Diyarbakır ve Mardin Valisi Reşid 40 sandık dolusu bu kıymetli altınları ve elmasları İstanbul’a gönderdi.

Mardin Yakubi Süryani Metropoliti Hanna Dolapönü ilk kez Türkçe *Mardin Tarihi* adlı bir kitap yazar. Bu kitap 1972’de İstanbul Yakubi Süryani Metropolitiği tarafından basılmıştır. İstanbul Süryani Metropolitiği yönetim kurulu başkanı Abdunnur Aydın ve yardımcılık görevini yürüten İbrahim Kömüre Tahincioğlu Kitabın yayınlanmasında önyak olurlar. Pek çok yazara da kaynak olan bu kitap Mardin Müslüman asıllı Türklerin de ilgisini çeker. 1915 öncesinde Mardin’de hiç Ermeni yaşamamış gibi, bu kitap ta Mardin Ermenilerinden bahsedilmez.

1915 öncesi Mardin şehri ve çevresindeki 30.000 Ermeniden 7.500’ü Mardin merkezde yaşarken, daha sonra Ermeni nüfusu 1700 kişiye düşer. Çevre köy ve kasabalarda bu sayıya dahil değildir.

Mardin şehrindeki açık Ermeni Surp Hovsep Aziz Yusuf Kilisesi bugüne kadar ibadete açık bulunmaktadır.

Ermenilerin yaşadıkları malikaneler ise tüm Orta Doğu’nun mimari şaheserleridir. Oysa Yakubi Süryani Metropolitiğinin yazdığı “Mardin Tarihi” adlı kitapta bunlardan hiç bahsedilmez.

Bu kitabın yazarının suç ortakları ise o dönemde kitabın yayınlanmasında rol oynayan yönetim kurulu başkanı Abdunnur Aydın ve İbrahim Tahincioğlu’dur.

Önemli Not : Önceleri Rum’lara yamaklık yapan Yakubi Süryaniler, sonra da Ermenilere yamaklık yaparlar.

KAYNAK : Papaz Gabriel Akyüz, Osmanlı Devletinde Süryani Kilisesi 2001 İstanbul s.56